

Študentská vedecká aktivita

Cestovný ruch v Himalájach

Darina Gajdošová

Sekcia: Cestovný ruch

Konzultant: prof. Ing. Jana Kučerová PhD.

Banská Bystrica
2016/2017

Obsah

Úvod.....	3
1. Pohorie Himaláje	4
2. Primárna ponuka v Himalájach.....	5
2.1. Atraktivita.....	5
2.2. Zaujímavosti o Himalájach.....	6
3. Vývoj cestovného ruchu v Himalájach	7
3.1. Vplyv cestovného ruchu na Himaláje	8
3.2. Šerpovia	8
3.3. Model „Sherpa tourism“	10
3.4. Hľadanie možností udržateľného rozvoja cestovného ruchu pre „Bhyundar Valley“ ..	10
3.5. Príklady úspešných iniciatív	12
Záver.....	13
Zoznam použitej literatúry.....	14
Prílohová časť.....	16

Úvod

Himaláje poskytujú unikátny druh cestovného ruchu, ktorý je jedinečný na celom svete. Nehostinné podmienky a tradiční miestni obyvatelia dotvárajú atmosféru, ktorú vyhľadáva čoraz viac ľudí. Preto je nevyhnutné zabezpečiť najmä jeho udržateľnosť. Rozvoj cestovného ruchu zabezpečuje miestnym obyvateľom najmä zvýšenie príjmov a zlepšenie životných podmienok. Úspešným príkladom sú napríklad šerpovia, ktorí sa stali neoddeliteľnou súčasťou cestovného ruchu v Himalájach. Snahy o aplikovanie rovnakého priebehu rozvoja cestovného ruchu prebiehajú aj v iných oblastiach s vysokým potenciálom, napríklad „Bhyundar Valley“. Cieľom práce je charakterizovať Himaláje ako cieľové miesto cestovného ruchu a poukázať na uplatnenie modelu šerpov a zabezpečenie udržateľného rozvoja cestovného ruchu v „Bhyundar Valley“.

1. Pohorie Himaláje

Himaláje sú najvyšší horský systém na planéte Zem. Názov Himaláje je odvodený od sanskritských slov „hima“ (sneh) a „álaja“ (obydlie) – Domov snehu. Pri dĺžke 2500 km a šírke 180 – 350 km zasahuje do územia Pakistanu, Číny, Indie, Nepálu a Bhutánu. Vytvárajú na juh vypuklý oblúk. Na západe sú od pohoria Karakoram oddelené riekou Indus, na východe hraničia s pohorím Čin (Arakan Yoma) barmského oblúku. Karakoram je však často považovaný za súčasť Himalájí. Pohorie oddeľujúce Indický subkontinent od Tibetskej náhornej plošiny sa môže pýšiť najvyššími vrcholmi sveta, pričom deväť z desiatich najvyšších sa nachádza práve tu. Sú to: Anapurna (8091 m), Nanga Parbat (8125 m), Manaslu (8163 m), Dhaulagiri (8167 m), Čo Oju (8188 m), Makalu (8485 m), Lhotse (8516 m), Kančendženga (8586 m) a Mount Everest (8848 m). Ladovce pokrývajú 33 000 km², čo je asi 8 % z celkovej plochy horstva, aj napriek tomu, že sa oblasť nachádza v subtropickom podnebnom pásme. a snežná čiara sa nachádza vo výške 4 500 – 6 100 m.n.n.

Oblasť Himaláje je delená podľa niekoľkých hľadísk – niektoré prístupy vychádzajú zo skutočnosti, že pohorie je prirodzene delené tokmi veľkých riek, ďalšie rozdeľujú túto oblasť podľa územne - správneho hľadiska: Ásámske, Bhutánske, Sikkimské, Nepálske, Garválske, Pandžábske a Kašmírske Himaláje. V prvom prípade sa už jedná o rozdelenie zastarané, v druhom rozdelenie nezodpovedá prirodzenému členeniu pohorí. Dnes sa využíva buď členenie geologické (podľa geologickej stavby a reliéfu), ktoré Himaláje rozdeľuje do pozdĺžnych pásiem – Tibetského, Veľkých a Malých Himalájí a pásma Sivalik, alebo podrobné orografické rozdelenie podľa návrhu H. Adamsa Cartera – kedy sú Himaláje členené do desiatich úsekov s množstvom pásiem, resp. horských skupín.

Podnebie v Himalájach ovplyvňujú letné a zimné monzúny. Do výšky 800 m sa priemerná teplota pohybuje nad 35 °C, nad 5 500 m sa priemerná teplota pohybuje v rozmedzí od -5 °C až do 0 °C. Najnižšie teploty sú vo výškach nad 8 000 m v rozmedzí od -50 °C až -60 °C. Denné kolísanie teplôt je v nižších polohách 20-30 °C, vo veľhorských polohách aj 30-35 °C.

Rovnako ako fauna a flóra, tiež miestne obyvateľstvo tvorí rozmanitú mozaiku. Z pohľadu viery tu nájdeme vyznávača hinduizmu, islamu a budhistického lámaizmu. K hlavným etnickým skupinám patria: Ladakovia (cca 150 000 príslušníkov), Kašmírci (2 mil.), Thamang (900 000), Sunar (40 000), Rai (450 000), Newari (1 mil.), Limbu (320 000), Lecha (75 000), Butánci a Tibetania. Iba v Nepále sa rozlišuje 61 etnických podskupín a 71 rôznych nárečí. Na relatívne

malom území sa nachádza množstvo odlišných spôsobov života. Súvisí to aj s rôznou nadmorskou výškou, kvôli ktorej sa ľudia obliekajú odlišne v nižších a vyšších oblastiach. Najpoužívanější pozdrav je Namasté (spojené dlane a úklon). Na väčšinu činností používajú pravú ruku, napríklad na jedenie, pretože ľavou vykonávajú hygienu po použití toalety.

2. Primárna ponuka v Himalájach

V oblasti Himalájí sa nachádza veľké množstvo atraktivít a to najmä kvôli tomu, že zasahuje do viacerých krajín. Najznámejšie kultúrne, prírodné a historické pamiatky ktoré sa nachádzajú v dostupnej vzdialenosti tohto pohoria sú v Nepále, Tibete a Indii.

2.1. Atraktivity

Medzi najznámejšie atraktivity v Nepále patrí Údolie Kathmandu, ktoré je zaradené aj do zoznamu UNESCO. V tomto údolí sa nachádza chrám Svajambhunáth, ktorý sa nazýva aj opičí chrám. Je to špeciálny druh budhistického chrámu, ktorý slúži k uchovaniu posvätných relikvií. Ďalšou pamiatkou nachádzajúcou sa v údolí je aj mesto Bhaktapur, ktorého centrum pripomína živé múzeum, v ktorom návštevníci môžu vidieť Palácové námestie s Kráľovským palácom a „Golden Gate“ – vstupnou bránou, ktorá je z pozlátenej medi. Mestská rada vynakladá veľké prostriedky na to, aby sa tu rozvíjal cestovný ruch a to napríklad na renováciu komunikácií, alebo vydáva informačné brožúry. Treťou významnou pamiatkou v kathmandskom údolí je mesto Patan, ktoré je zároveň aj najstarším mestom v údolí. Nachádza sa tu jediná nepálska ZOO. Medzi vzácne prírodné atraktivity patria najmä Národný park Chitwang a Národný park Sagarmatha, ktoré sú významné chránené oblasti s relatívne neporušenou prírodou. Žijú tu unikátne živočíšne druhy ako leopard snežný, panda červená alebo čierny medveď Himalájsky. V Národnom parku Sagarmatha leží aj najvyšší vrchol sveta Mount Everest.

Tibet je preslávený najmä množstvom budhistických chrámov. Jedným z najznámejších je kláštor Däpung, v ktorom v minulosti žilo 10 000 mníchov a bol to najrozsiahlejší kláštor v Tibete. V súčasnosti sa v ňom nachádza už iba pár stoviek mníchov. Aj jazero Manasarovar je úzko späté s náboženstvom. Je to posvätné jazero, ktoré slúži ako pútnické miesto, pričom hinduisti vykonávajú v jazere rituálnu očistu a budhisti obchádzajú 110 km dlhý okruh okolo jazera. Podľa legendy sa v ňom okúpala aj Budhova matka kráľovná Maja.

India je plná kultúrnych pamiatok, z ktorých svetovo známe je mesto Dilií, ktoré má takmer 14 miliónov obyvateľov a delí sa na osem dištriktov, pričom jedným z nich je aj New Dilií, ktoré je aj hlavným mestom Indie. Nachádza sa tu množstvo pamiatok ako napríklad Červená pevnosť, ktorá bola kedysi grandiózna prehliadka moci Mogulov, alebo Akshardham, moderný chrám postavený v roku 2005, ktorý odkazuje na tradičnú architektúru. Aj Qutb Minar je architektonickou pamiatkou, ktorá predstavuje komplex budov, pochádzajúcich z čias moslimských panovníkov Indie. Najzaujímavejšou je 73 m vysoká veža víťazstva, postavená po porážke posledného hinduistického kráľovstva. Na úpätí veže je postavená prvá mešita v Indii.

Najväčšou atraktivitou Himalájí, ktorú pozná určite každý, je nepochybne Mount Everest. Mýtni opradený, nazývaný aj strecha sveta, sa týči do výšky 8848 metrov nad morom na hranici Nepálu a Číny. Pomenovaný je po zememeračovi Sirovi Georgovi Everestovi. Prvýkrát ho dokázateľne a zdokumentovane zdolali 29. mája 1953 Sir Edmund Hillary a šerpa Tenzing Norgay. Prvými Slovákmi na vrchole Everestu boli Jozef Psotka (zahynul pri zostupe) a Zoltán Demján 15. októbra 1984. Everest patrí medzi najnebezpečnejšie hory. Do roku 2009 bolo zaznamenaných 216 úmrtí, čo je 4,7% zo všetkých výstupov, pričom 200 tiel leží stále v horách. Kvôli unikátnej nadmorskej výške 8848 metrov nad morom ho volajú Sagarmáthá (Tvár nebies). Turistov začal priťahovať začiatkom 90. rokov – vznik agentúr so špecializovanými sprievodcami. Záujem neustal ani napriek problémom, ktorým oblasť neustále čelí – občianska vojna v Nepále, indický a pakistanský konflikt, nepokoje v Tibete, násilie v Pakistane.

2.2. Zaujímavosti o Himalájach

Vedecké výskumy overili, že Himaláje sa každý rok zvýšia v priemere o 20 mm a to v dôsledku pohybu tektonických dosiek. Ďalšou zaujímavosťou je, že výskumník Noel Odell našiel v roku 1924 fosílie vodných živočíchov na vrchole Everestu. To znamená, že kedysi musel vrchol Everestu tvoriť morské dno. Zaujímavé je aj to, že hinduistickí veriaci považujú Himaláje za posvätné miesto, a veria, že je príbytkom bohov. Z toho dôvodu sa týmto vrcholom vyhýbajú a výstupy turistov považujú za rušenie klúdu bohov. V súčasnosti však s masívnym rozvojom cestovného ruchu začali byť na turistoch prichádzajúcich do veľhôr závislí, hlavne kvôli ekonomickým prínosom. Ako už bolo spomenuté v úvode, vrcholy hôr tvoria tiež príbytky unikátnych druhov zvierat ako napríklad leoparda snežného alebo čierneho medveďa himalájskeho, ktoré sa nevyskytujú nikde inde na svete. Najviac zaujímavostí sa však spája s Mount

Everestom, na ktorý vystúpila aj 73 ročná žena, nevidiaca osoba aj 13 ročný chlapec. Rekord v počte výstupov na Mount Everest drží šerpa Apa, ktorý v rokoch 1990-2011 dosiahol vrchol až 21-krát. V roku 2005 sa na vrchole tiež zosobášil nepálsky pár. Mount Everest je však veľmi nebezpečné miesto, čo potvrdzujú aj štatistiky- 216 úmrtí, avšak zaujímavé je, že 200 tiel stále leží v horách a slúžia ako záchytné body dnešným účastníkom výstupov, vďaka ktorým sa vedľa orientovať v priestore.

3. Vývoj cestovného ruchu v Himalájach

Štatistiky cestovného ruchu v Himalájach ako celku, je naozaj náročné nájsť a to pravdepodobne z dôvodu, že zasahujú do viacerých krajín. Cestovný ruch sa od roku 1994 stále rozvíja či už v počte návštevníkov, výdavkov na osobu, alebo celkových výdavkoch. Od roku 1994 do roku 1999 sa počet návštevníkov zvýšil z 325 600 na 491 500, čo je relatívne malý nárast.(Graf č.1) Aj celkové výdavky návštevníkov v týchto rokoch rástli z 128,3 mil na 235,4 mil, avšak medziročný nárast je tiež nízky.

O niečo aktuálnejšie sú štatistiky Nepálu, ktorých najnovšie zdroje porovnávajú rok 2013 a 2012. V roku 2012 navštívilo Nepál 803 092 návštevníkov, pričom 439 270 bolo mužov a 363 800 žien. V roku 2013 sa celkový počet návštevníkov zvýšil na 833 616, z toho 449 058 mužov a 384 558 žien (Graf č.2). Celkové príjmy z cestovného ruchu boli v roku 356 725 USD , čo predstavovalo 35,6 USD na osobu a deň a v roku 2013 boli celkové príjmy 429 216 USD a 42,8 USD na jedného návštevníka za deň (Graf č.3). Najčastejšími krajinami príchodového cestovného ruchu boli v roku 2012 India, Čína, Sri Lanka, USA a UK. V roku 2013 sa toto poradie trochu pozmenilo, najzastúpenejšími krajinami boli India, Čína, USA, Thajsko a UK (Graf č.4). Podľa prieskumov do Nepálu návštevníci najčastejšie pricestujú lietadlom (594 848) a pozemnými prostriedkami (202 768) (Graf č.5). Najväčší počet návštevníkov je od polovice februára do polovice apríla a od októbra do polovice novembra (Graf č. 6). V tomto čase je najnižšia možnosť vzniku lavín a počasie je najpriaznivejšie. Najväčší počet návštevníkov je vo veku 31 – 45 rokov a druhou najpočetnejšou skupinou sú ľudia vo veku 41 – 60 rokov (Graf č. 7). Priemerná dĺžka pobytu je 12,6 dňa. Ako najčastejší dôvod návštevy Nepálu ľudia uviedli dovolenku (51 %), trekking a horolezectvo uviedlo 13%, náboženské dôvody (pútnický cestovný ruch) 9 %, pracovné cesty 3 %, konferencie a kongresy 2 % a iné dôvody zahŕňajú 17 % (Graf č. 8).

3.1.Vplyv cestovného ruchu na Himaláje

Vplyvy cestovného ruchu sa s jeho rozvojom stále zväčšujú. Na jednej strane pôsobí cestovný ruch na rozvoj danej oblasti, na druhej strane však existujú negatívne vplyvy, ktoré pociťujú najmä miestni obyvatelia.

Medzi pozitívne javy patria ekonomické efekty, ktoré predstavujú príjmy z cestovného ruchu. S rozvojom cestovného ruchu bolo potrebné zabezpečiť poskytovanie služieb vo väčšom rozsahu, čo spôsobilo nárast pracovných príležitostí pre miestnych obyvateľov a ich vzdelávanie v danej oblasti. Negatívom však je, že väčšina pracovných príležitostí je sezónna. Stálych pracovných miest je 24 000 a sezónnych je 20 000. So zvyšovaním pracovných príležitostí sa zvyšujú aj príjmy obyvateľov, čo má za následok zvyšovanie životnej úrovne. Pre rozvoj cestovného ruchu je nevyhnutné aj vybudovanie potrebnej infraštruktúry, čo patrí medzi pozitívne externality. S tým súvisí aj zvyšovanie verejného povedomia o tejto oblasti, čo má za následok tvorbu podnetov na jej ochranu. Vďaka tomu začali vznikať Národné parky, ktoré sa snažia ochrániť prírodu aj obyvateľstvo.

Na druhej strane negatívne javy sa týkajú najmä životného prostredia. S rozvojom cestovného ruchu rapídne vzrástla aj úroveň odlesňovania a spotreby vody. Až 90 % paliva v Himalájach tvorí drevo. S množstvom návštevníkov vzrástlo aj množstvo odpadu. Každý rok na Mount Evereste pribudne 15 000 pivových fliaš. V dôsledku zamerania sa miestnych obyvateľov na cestovný ruch, upadajú tiež tradičné remeslá a spôsob života miestnych. Väčšina mužov v Himalájach pracuje počas sezóny ako nosiči nákladu pre turistov, čo znamená, že na dané obdobie, čo predstavuje cca 3 mesiace, ostávajú ženy samé a závisí na nich celé zabezpečenie domácností, čo spôsobuje problémy v manželstvách a rozvody. Negatívom je tiež zvyšovanie cien pozemkov v danej oblasti a v neposlednom rade to, že väčšina príjmov z cestovného ruchu ostáva vo veľkých mestách, v ktorých sídlia cestovné kancelárie a cestovné agentúry. Len malú časť výdavkov návštevníci minú v horských oblastiach a základných táboroch.

3.2.Šerpovia

Šerpovia sú etnikum, ktoré obýva oblasť Himalájí v Nepále. Pôvodne pochádzajú z východného Tibetu a do oblasti pod Everestom prišli pred cca 300-400 rokmi. Kvôli tomu, že prišli z východu zaužíval sa pre nich názov šerpa, čo znamená človek z východu. Je nevyhnutné rozlišovať medzi Šerpom s veľkým Š, čo predstavuje príslušnosť k tomuto etniku (zahŕňa aj deti

a ženy) a šerpom s malým š, čo znamená pracovnú činnosť spojenú so sprevádzaním turistov a nosením nákladu vo vysokohorských oblastiach. Dnes vďaka dostatku peňazí si môžu Šerpovia dovoliť posielat' svoje deti na štúdium a tradičné pracovné miesta Šerpov sa uvoľnila pre iné nepálske kmene, predovšetkým Tamangy a Raje. Tak vznikla skupina šerpov s malým "š". V roku 2001 žilo v Nepále 154 622 Šerpov.

Oproti priemernému platu v Nepále, čo je asi 700 USD, majú šerpovia nadpriemerné príjmy. Za jednu sezónu, čo je cca tri mesiace, zarobia 5 000 USD, preto je táto práca veľmi žiadaná zo strany domácich obyvateľov. Ich úspech v nosení ťažkého nákladu v nehostinných podmienkach tkvie v ich nízkej, svalnatej postave a dômyselnému štýlu nosenia nákladu pomocou popruhu cez hlavu, vďaka ktorému je váha nákladu dobre rozložená. Vo výkone tejto práce existuje tiež určitá hierarchia, vďaka ktorej sa rozlišuje pozícia Porter, Sirdar, Porter cooker, osobný Porter, šerpa, osobný šerpa a horský vodca. Porter pracuje ako nosič nákladu na úrovni základného tábora a jeho náklad má priemerne váhu 30 – 40 kg, niekedy až 70 – 80 kg. Túto pozíciu nikdy nevykonáva Šerpa (etnická skupina). Pracovník na pozícii Sirdar riadi a rozdeľuje náklad, zabezpečuje suroviny, materiál a je nadriadený Porterom. Osobný Porter zabezpečuje nosenie nákladu pre konkrétneho jedného turistu. Porter cooker pripravuje jedlo pre celú skupinu. Šerpa je nadriadený Sirdarovi, zabezpečuje chod celej výpravy, pozná cestu a má najviac skúseností. Osobný šerpa sa stará o bezpečnosť konkrétneho turistu a poskytuje mu starostlivosť a fyzickú pomoc počas výstupu. Horský vodca je na úrovni pozície šerpa, avšak na výkon tejto práce má aj odborné, medzinárodne uznávané vzdelanie a disponuje diplomom alebo osvedčením.

3.3. Model „Sherpa tourism“

Šerpovia na Evereste ilustrujú, že aj cestovný ruch v týchto odľahlých oblastiach môže byť úspešný. Základnými predpokladmi sú pozitíva plynúce z tohto druhu cestovného ruchu pre miestnych obyvateľov a podmienkou je tiež rozvíjať túto formu cestovného ruchu v súlade s ochranou životného prostredia. Šerpovia dokázali vytážiť maximum aj v miestnych nehostinných podmienkach a začali rozvíjať to, čo im ide najlepšie a teda sprevádzanie osôb a nosenie nákladu. V oblasti Rolwaling vytvorili komunitu s právomocami: samostatná zodpovednosť za zlepšovanie vzťahov s hosťami a predávanie skúseností, a stali sa tak neoddeliteľnou súčasťou každej výpravy. V niektorých oblastiach nahrádzajú „tour managera“, a to najmä vďaka svojim skúsenostiam. Na to, aby bola táto forma cestovného ruchu udržateľná, je nevyhnutné vzdelávanie všetkých zainteresovaných subjektov, a teda nie len miestnych obyvateľov ale aj návštevníkov. Vzniklo množstvo kampaní, ktoré majú pomôcť rozvíjať a ochrániť oblasť Himalájí, napríklad „Keep the Himalaya Clean“, „Ecotrekking“ alebo „Polluter Pays“. Podľa nového nariadenia nepálskej vlády, musí každý horolezec pôsobiaci na Evereste zniesť z hory osem kilogramov odpadu. Proti horolezcom, ktorí tak neurobia, budú podniknuté právne kroky. V základnom tábore bude zriadená kancelária, v ktorej musí každá expedícia odovzdať zozbieraný odpad. Okrem toho musí každá expedícia zaplatiť zálohu 4000 dolárov, ktorá sa jej vráti po preukázaní, že z hory zniesla všetky veci, ktoré si na horu doniesla.

3.4. Hľadanie možností udržateľného rozvoja cestovného ruchu v „Bhyundar Valley“

Bhyundar Valley sa nachádza v indickom štáte Utaráčal. Obývajú ju kočovné kmene Bhotia, ktoré sa pohybujú na hraniciach medzi Indiou a Tibetom. V oblasti Himalájí obchodujú so soľou, vlnou a obilninami. Prevažná väčšina však pracuje ako pastieri oviec, pretože sa pohybujú v oblasti nížin a údolí. Je to menej známe územie, avšak aj menej zničené. Je veľmi ovplyvnené indo - čínskym konfliktom, kvôli ktorému bol v roku 1962 zastavený stáročia trvajúci obchod s Tibetom. Až 80% kmeňa sú pastieri oviec. V tejto oblasti sa nachádza aj „Flower Valley“- Údolie kvetov, ktoré objavil náhodne angličan Frank Smyth v roku 1931, keď si skracoval cestu. Dnes je to jedno z najvyhľadávanejších miest v Himalájach. Od roku 1982 je to Národný park. Je jedinečný tým, že v ňom rastie asi 300 druhov prirodzene rastúcich rastlín, z ktorých väčšina má liečivé účinky. Miestni obyvatelia toto údolie poznajú už dlho, avšak kvôli legende, ktorej veria sa mu vyhýbali. Verili, že je to miesto, kde sa stretávajú bohovia a preto sa tomu miestu radšej vyhýbali, aby ich

pri niečom nevyrušili. V súčasnosti v tejto oblasti platia dosť prísne pravidlá, napríklad sa nesmie na tomto území vôbec kempovať.

Táto oblasť má obrovské predpoklady pre rozvoj cestovného ruchu: leží vo fascinujúcej oblasti Himalájí, žijú tu veľmi bystrí a pohostinní obyvatelia, ktorí sú sami o sebe atrakciou pre návštevníkov, vďaka ich tradičnému spôsobu života. Aj z týchto dôvodov existuje snaha aplikovať v tomto území model „sherpa tourism“. Cieľom je rozšíriť pracovné príležitosti, zvýšiť životnú úroveň miestnych obyvateľov, znížiť ich migráciu a uchovať zisk z cestovného ruchu v tejto oblasti. Vynára sa otázka, prečo sa doteraz táto oblasť nerozvíjala podobne ako vysokohorské oblasti, v ktorých žijú šerpovia. Dôvodom je odlišnosť kultúry, obyvateľov a ich životného štýlu. Je veľmi ťažké aplikovať jeden model rozvoja cestovného ruchu na rôzne oblasti, pretože treba prihliadať na odlišnosti. Nevyhnutnosťou je pre to vypracovanie agendy rozvoja cestovného ruchu, ktorá bude prispôbená miestnym podmienkam. Kritériá kľúčových faktorov a parametrov udržateľného rozvoja cestovného ruchu v „Bhyundar Valley“ sú nevyhnutnosť akceptovania miestnou komunitou, súvislosť a reprezentácia s miestnymi hodnotami a definovanie merateľných, konkrétnych cieľov, napríklad časových alebo číselných. Podmienkami úspešnej aplikácie tejto agendy do praxe je vhodné využitie zdrojov a podpora projektov na ochranu lesov a životného prostredia a podpora a propagácia domorodého spôsobu poľnohospodárstva a inovatívnych recyklačných techník. Ďalšou podmienkou je obmedzenie botanického výskumu zameraného na zber liečivých bylín a podpora botanického výskumu zameraného na identifikovanie nežiaducich a potenciálne nebezpečných druhov rastlín. Podmienkou je aj zaručenie zachovania a monitoringu biodiverzity cez vhodné „eco-friendly“ praktiky. V neposlednom rade je dôležitou podmienkou aj schválenie a podpora vládou.

Ako ťažiská rozvoja sú určené lesníctvo, farmárčenie (poľnohospodárstvo) a tradičná medicína, ktorá vyplýva z množstva dostupných liečivých rastlín. Subjekty zainteresované na cestovnom ruchu v tejto oblasti majú možnosť vytvoriť miernu formu cestovného ruchu s udržateľnou schopnosťou, pretože toto územie ešte nie je zničené ani zahltené turistami, avšak ich počet sa stále zvyšuje. V súčasnosti existujú veľké negatíva najmä v dôsledku nízkeho vzdelania miestnych obyvateľov s čím súvisí aj nízka kvalita poskytovaných služieb. Množstvo turistov sa sťažuje na nedostatok základných informácií o parku. Nevyhnutné je preto vzdelávanie a tréning osôb poskytujúcich služby návštevníkom. Ďalšou snahou je vybudovanie jednoduchého, jedno - izbového ubytovania, podobného miestnej architektúre.

3.5. Príklady úspešných iniciatív

Úspešnou iniciatívou v rozvoji cestovného ruchu je model „sherpa tourism“, ktorý miestnym obyvateľom úplne zmenil život. Umožnil im zarábať peniaze, ktoré použili na vzdelanie svojich detí, čo je na jednej strane pozitívum, na druhej strane to má však aj negatívne účinky, ako napríklad migrácia obyvateľstva, keďže sa v dôsledku vyššieho vzdelania začali obyvatelia sťahovať do väčších miest za lepším uplatnením. Výhodou obyvateľov v týchto oblastiach bolo aj to, že cestovný ruch sa tam rozvíja už dlho a miestni obyvatelia sú tak v kontakte s turistami zo západu, ktorí ich inšpirovali a šerpovia sa tak viac snažili o zlepšenie svojich životov. Zo strany turistov dostávali aj pomoc a nové podnety. Nemci do Himalájí priniesli ideu „eco-trekking“, ktorá má podporiť trvalo udržateľný cestovný ruch. Holandskí turisti rozvíjali aktivity na ochranu životného prostredia. Hillary z Nového Zélandu zapojil šerpov do manažmentu a tým im dal väčšie možnosti a kompetencie ovplyvniť vývoj cestovného ruchu v danej oblasti.

Ďalším príkladom iniciatívy je oblasť „Nanda Devi“, ktorá sa nachádza neďaleko „Bhyundar Valley“. Biosférická rezervácia v Nanda Devi v roku 2003 publikovala na konferencií „Ľudia, parky a ekoturizmus“ prípadovú štúdiu o boji za zachovanie komunitného a spravodlivého cestovného ruchu, v ktorej kritizujú prístup k malým vzácnym oblastiam. Obyvatelia sa snažia o zvrátenie „osudu šitého na mieru“, ktorý vyplýva z programu rozvoja cestovného ruchu. Ich cieľom je dosiahnuť väčšie kompetencie a dosah na realizáciu zmien. Majú obavy najmä z vplyvu na ich doterajší tradičný spôsob života. Kritizujú tiež vzdelávanie bez následného vytvárania pracovných miest. Navrhujú najmä opatrenia v definovaní limitných kapacít počtu turistov, čím by sa zmiernil aj nápor na životné prostredie a čerpanie zdrojov. Chcú sa tiež zbaviť „masky nosičov“, ktorú im priradujú turisti, ale aj orgány rozhodujúce o rozvoji cestovného ruchu v Indii.

Záver

Cieľom rozvoja cestovného ruchu v oblastiach s vysokým potenciálom je najmä zvýšenie životnej úrovne a zabezpečenie ekonomických prínosov pre miestnych obyvateľov. Nevyhnutné je však prihliadať na kultúru a potreby miestnych obyvateľov. Riešením by mohlo byť poskytnutie väčších kompetencií a možností rozhodovania miestnym obyvateľom, ako to navrhujú aj obyvatelia rezervácie „Nanda Devi“. Dôležitá je preto najmä komunikácia a prijímanie rozhodnutí, ktoré sú prijateľné pre všetky zainteresované subjekty.

Zoznam použitej literatúry

- 1, Tourism and the Himalayan Tribes: Searching for sustainable development options for the Bhotias of the Bhyundar Valley
- 2, The struggle for community based conservation and equitable tourism in the Nanda Devi Biosphere Reserve in india, 2003, dostupné online:
<<http://lib.icimod.org/record/11294/files/265.pdf>>
- 3, Tourism Practices and Approaches for its Development in the Uttaranchal Himalaya, India, dostupné online:
<<http://lib.icimod.org/record/12369/files/528.pdf>>
- 4, Himalayas: the agenda for development and environment, 2013, dostupné online:
<<http://www.downtoearth.org.in/news/himalayas-the-agenda-for-development-and-environment--41486>>
- 5, Údolie kvetov: opojné krajiny v Indii, dostupné online:
<<http://sk.thecircumference.org/valley-of-flowers>>
- 6, Rozhovor: Nepál - schody Himalájí, 2010, dostupné online:
<<https://cestovanie.aktuality.sk/clanok/2444/rozhovor-nepal-schody-himalaji/>>
- 7, Šerpové díl 3. - Ohromující schopnosti nosičů, dostupné online:
<<http://www.outdoorguide.cz/serpove-dil-3---ohromujici-schopnosti-nosicu-1000.html>>
- 8, Nepal organization roles, dostupné online: <<http://project-himalaya.com/info-trek-climb-job-roles.html>>
- 9, The Sherpas and Mount Everest Tourism , dostupné online:
< <https://borgenproject.org/sherpas-mount-everest-tourism/>>
- 10, <<http://video.nationalgeographic.com/video/news/nepal-sherpa-culture-vin>>
- 11, Horolezci musia zniest' z Everestu osem kilogramov odpadu , dostupné online:
<<http://www.expedition.sk/clanky-azia/item/402-horolezci-musia-zniest-z-everestu-osem-kilogramov-odpadu>>
- 12, <<http://www.tourismdepartment.gov.np/tourism-statistics>>
- 13, Nepál: cestopisy a průvodce, dostupné online:
<<http://www.hedvabnastezka.cz/zeme/asie/nepal/264-pruvodce/>>

14, Tourism in protected areas: The Nepalese Himalaya, dostupné online:

<https://www.researchgate.net/publication/222833966_Tourism_in_protected_areas_The_Nepalese_Himalaya>

15, Culture, People And Lifestyle, dostupné online:

<<http://www.furusatohimalayan.com/index.php?linkId=163>>

16, My trek to Valley of Flowers, dostupné online: < <https://indiahikes.com/tag/bhyundar-valley/>>

Prílohová časť

Graf č. 1: Vývoj cestovného ruchu v Himalájach

	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Počet turistov (tis.)	325.6	363.4	393.6	421.9	463.7	491.5
Percentuálna zmena	11.2	11.3	8.3	7.2	9.9	6.0
Výdavky na osobu(USD)	394	474	430	402	476	479
Percentuálna zmena	16.9	20.5	-9.3	-6.6	18.4	0.6
Celkové výdavky (mil.)	128.3	172.3	169.3	169.6	220.8	235.4

Prameň: <http://www.spaltenberger.de/usa/himalayantourism.pdf>, 2017

Graf č. 2: Podiel návštevníkov Nepálu podľa pohlavia (%)

	2012	2013
Muži	439, 270	449, 058
Ženy	363,822	384, 558
Spolu	803,092	833,616

Prameň: Nepal Tourism Statistic 2013, 2017

Graf č. 3: Príjmy Nepálu z cestovného ruchu

	2012	2013
Celkové príjmy (US\$ ' 000)	356, 725	429, 216
Priemerné príjmy na 1 návštevníka/deň	35.6	42.8

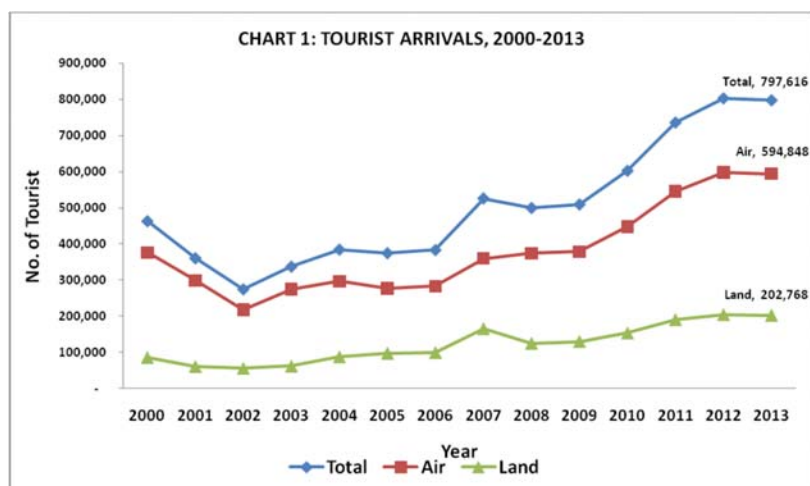
Prameň: Nepal Tourism Statistic 2013, 2017

Graf č. 4: Najčastejšie krajiny podľa pôvodu návštevníkov

	2012	2013
1	India	India
2	China	China
3	Sri Lanka	USA
4	USA	Thailand
5	UK	UK

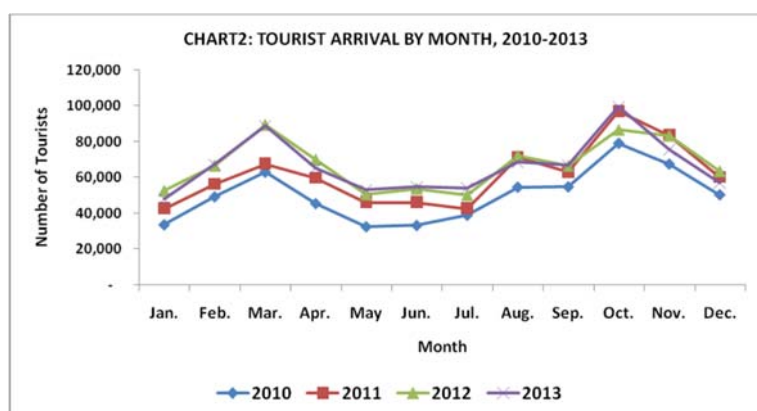
Prameň: Nepal Tourism Statistic 2013, 2017

Graf č. 5: Spôsob dopravy návštevníkov do Nepálu

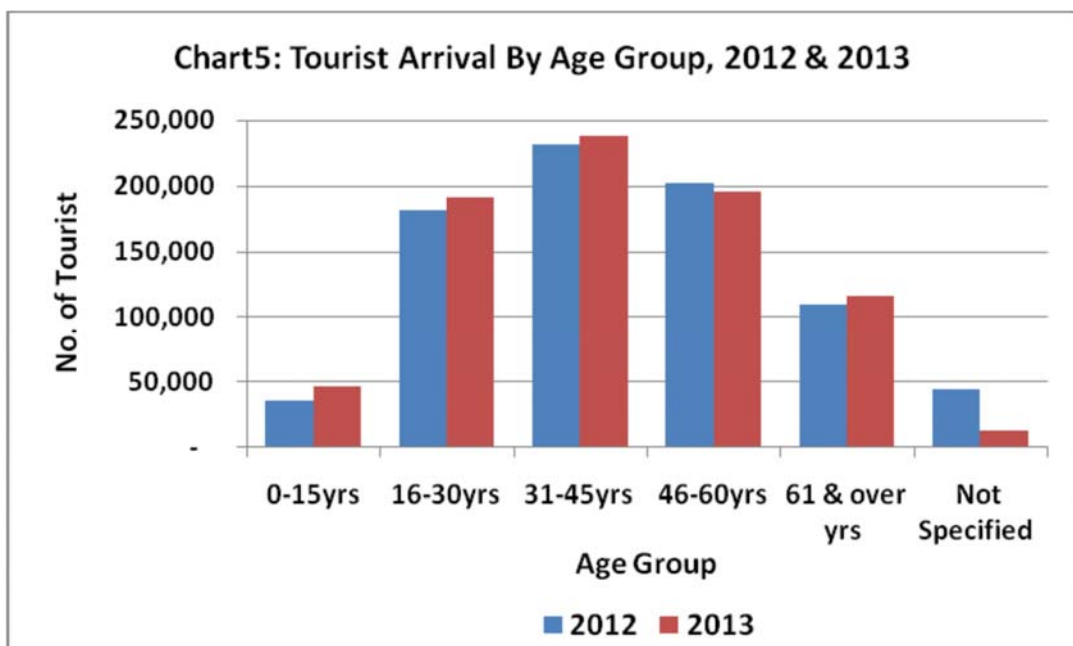
Prameň: Nepal Tourism Statistic 2013, 2017

Graf č. 6: Počet návštevníkov v Nepále v mesiacoch

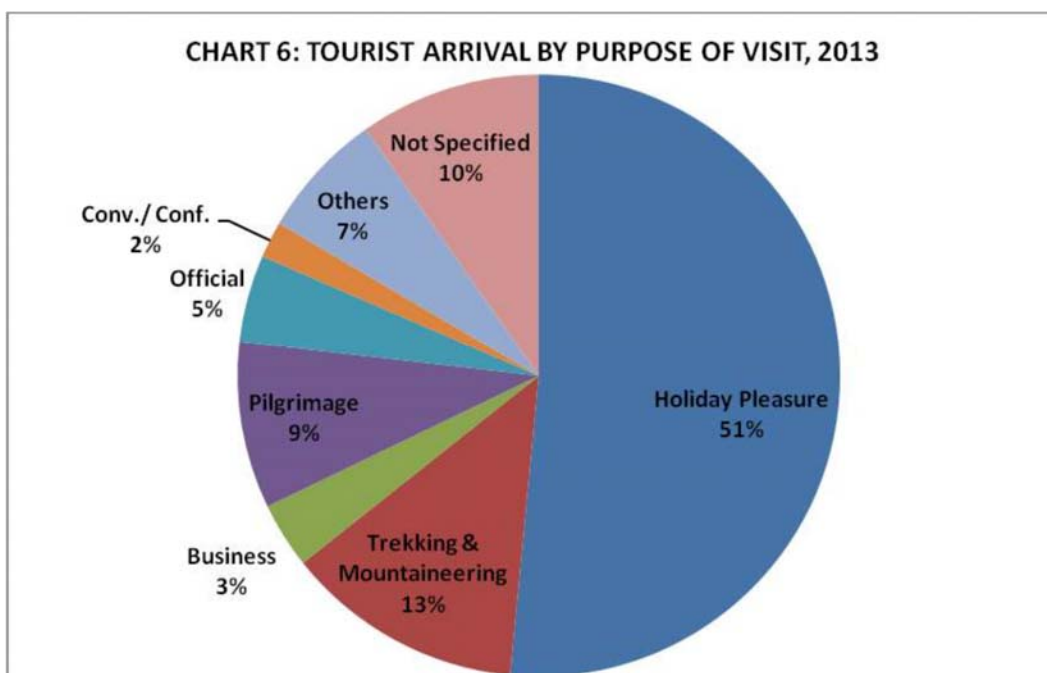
Prameň: Nepal Tourism Statistic 2013, 2017

Graf č. 7: Vekové zloženie návštevníkov v Nepále

Prameň: Nepal Tourism Statistic 2013, 2017

Graf č. 8: Motív návštevy Nepálu

Prameň: Nepal Tourism Statistic 2013, 2017